

30 Οκτωβρίου 1930 - Η υπογραφή του Ελληνοτουρκικού Συμφώνου Φιλίας (φωτογραφίες)

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Στις 30 Οκτωβρίου 1930, πριν από 92 χρόνια, ο πρωθυπουργός της Ελλάδας, [Ελευθέριος Βενιζέλος](#) και ο πρωθυπουργός της [Τουρκίας](#), Ισμέτ Ινονού υπέγραψαν στην [Άγκυρα](#) το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας.

Της Δέσποινας Σωτηρίου

Μεταξύ των ζητημάτων που ρυθμίζονταν από το σύμφωνο αυτό ήταν το καθεστώς των περιουσιών που είχαν αφήσει πίσω οι πρόσφυγες των δύο χωρών η συμφωνία

περιορισμού **πολεμικού εξοπλισμού** και η ελεύθερη εγκατάσταση των υπηκόων της μίας χώρας στην άλλη.

Εξάλλου, μετά από τέσσερα χρόνια απουσίας ο **Βενιζέλος** επανήλθε θριαμβευτικά στην **εξουσία το 1928** και αμέσως ανέλαβε πρωτοβουλία συμφιλίωσης με την **Τουρκία**.

Η μεγάλη εκκρεμότητα ανάμεσα στην **Ελλάδα** και την **Τουρκία** υπήρξε το καθεστώς των περιουσιών που εγκατέλειψαν οι πρόσφυγες των δύο χωρών και ο ρόλος τους στη διαμόρφωση των όρων της τελικής σύμβασης. Τακτική της **Αγκυρας** ήταν να διογκώνει την περιουσία των **Τούρκων στην Ελλάδα από το 1912** και να χρησιμοποιεί τους **Κωνσταντινουπολίτες** σαν μοχλό πίεσης για να κάμψει τις ελληνικές αντιστάσεις.

Το πολιτικό αντίκρισμα των ελληνικών θυσιών υπήρξε το Σύμφωνο Φιλίας και Σταθερότητας, Διαλλαγής και Διαιτησίας που υπογράφηκε από τους δύο ηγέτες στην Αγκυρα στις 30 Οκτωβρίου 1930

Στο ταξίδι του αυτό ο **Βενιζέλος** συνοδευόταν από τον **υπουργό Εξωτερικών Ανδρέα Μιχαλακόπουλο**. Το Σύμφωνο που **υπέγραψαν στην Αγκυρα της 30ής Οκτώβριου 1930** περιείχε τρεις συμφωνίες. Η πρώτη περιλάμβανε τη διάταξη ότι οι δύο χώρες αναλάμβαναν την αμοιβαία υποχρέωση να μη μετάσχουν σε οποιαδήποτε πολιτική ή οικονομική συνεννόηση που θα στρεφόταν εναντίον της μιας εξ αυτών. Η δεύτερη συμφωνία περιείχε ναυτικό πρωτόκολλο που υποχρέωνε τις δύο χώρες να μην προβούν σε παραγγελίες ή κατασκευές πολεμικών πλοίων χωρίς προηγούμενη συνεννόηση μεταξύ τους. Με τον τρόπο αυτόν θα απέφευγαν ναυτικούς εξοπλισμούς με αρνητική επίπτωση στις σχέσεις τους. Η δεύτερη συμφωνία επέτρεψε στον Βενιζέλο να εγκαταλείψει την παραγγελία ενός θωρηκτού γερμανικής κατασκευής, του «**Σαλαμινία**», και να επιδιώξει αργότερα την παραγγελία τεσσάρων αντιτορπιλικών σε ιταλικά ναυπηγεία. Η τρίτη συμφωνία περιλάμβανε εμπορική και προξενική σύμβαση για να τονωθούν οι εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στις δύο χώρες.

Και μάλιστα, στον αρχηγό της αντιπολίτευσης Παναγή Τσαλδάρη, ο οποίος τον επέκρινε στη Βουλή για έλλειψη πρόνοιας προς τους Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, ο Βενιζέλος απάντησε:

«Πιστεύω ως προς το μέλλον των ομογενών εν Τουρκία ότι προς αυτούς η συμπεριφορά της τουρκικής κυβερνήσεως θα είναι αναλόγως προς την ανάπτυξιν των φιλικών σχέσεων μεταξύ των δύο κρατών. Οι Έλληνες εν Τουρκία, είτε ραγιάδες είτε πολίται της Ελλάδος, θα τύχουν υποστηρίξεως εκ μέρους της τουρκικής κυβερνήσεως αναλόγως προς την ανάπτυξιν των φιλικών και στενών σχέσεων μεταξύ των δύο κρατών».

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑΝ

Εἰς τὴν ἀνωτέρω εἰκόνα φαίνονται ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά ὁ Τεφίκ Ρουσόβι, ὁ Ἰσμέτ πασᾶς, ὁ κ. Βενιζέλος καὶ ὁ κ. Βενιζέλου.

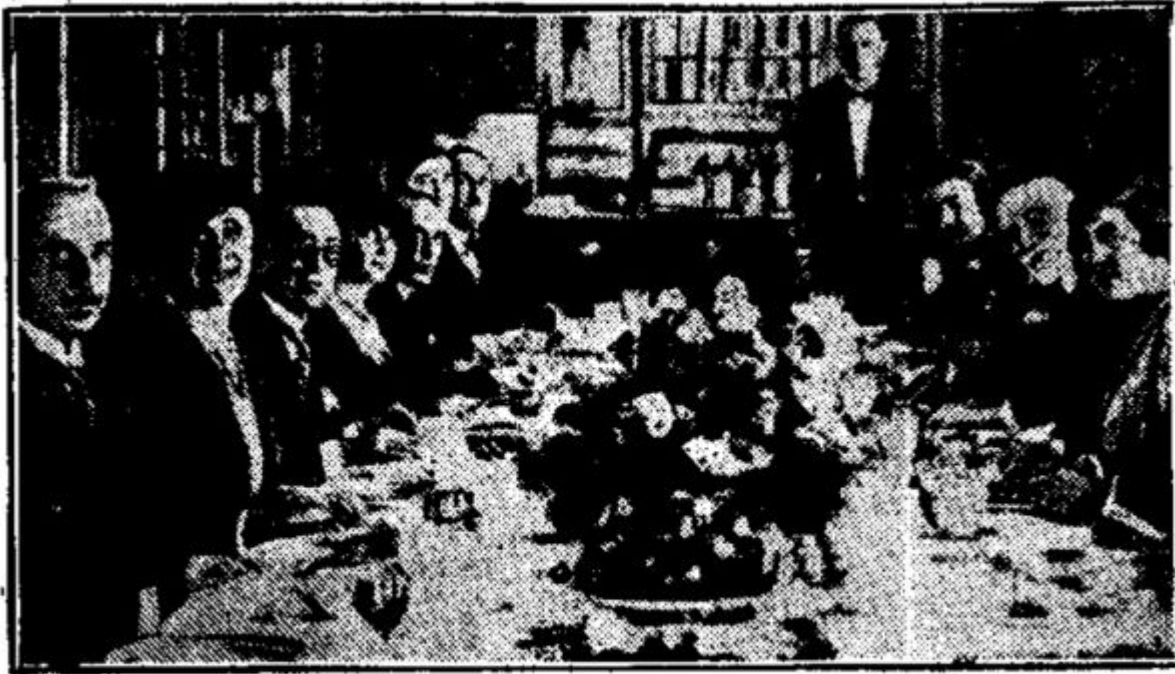
Εξισώσεις και συμψηφισμοί

Ανάμεσα στα συμφωνηθέντα πάντως υπήρξε και η οδυνηρή για τους πρόσφυγες συμφωνία να υπάρξει εξίσωση και συμψηφισμός των περιουσιών που αναγκάστηκαν να αφήσουν πίσω τους αφήνοντας τη μία χώρα για την άλλη.

Σαφώς αδικημένοι ήταν οι πρόσφυγες του **Πόντου και της Μικράς Ασίας** καθώς από εκεί δεν αποχώρησαν οργανωμένα στα πλαίσια της ανταλλαγής των πληθυσμών αλλά η συντριπτική πλειοψηφία αυτών εκδιώχθηκε με τρόπο βίαιο,

αφού κύριος στόχος των τουρκικών αρχών ήταν η εξόντωσή τους.

Επιπλέον, οι περιουσίες των προσφύγων που έφυγαν από την **Ελλάδα** ήταν κυρίως ακίνητες, ενώ οι περιουσίες των **Ελλήνων στη Μικρά Ασία**, σε πλήθος περιπτώσεις, είχαν τη μορφή εμπορικών επιχειρήσεων, γεγονός που δυσχέραινε τον υπολογισμό και άρα συμψηφισμό τους.

Τὸ γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Βενιζέλου εἰς τὸ «Ἀγκαρα Πάλας».
Ἀριστερὰ τοῦ κ. Βενιζέλου ἡ κ. Ἰσμέτ. Ἀριστερὰ τοῦ Τούρκου
πρωθυπουργοῦ ἡ κ. Βενιζέλου

Η ώρα των υπογραφών

Τις ημέρες εκείνες το «**ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ**» και ο απεσταλμένος του, Βασίλειος Ηλιάδης είχε γίνει η «σκιά» του Ελευθέριου Βενιζέλου και της υπόλοιπης ελληνικής αποστολής παρουσιάζοντας στο ελληνικό κοινό όλα όσα συνέβησαν στο προσκήνιο και το παρασκήνιο μιας ιστορικότατης συμφωνίας που δυστυχώς όμως σήμερα μοιάζει σαν μια μακρινή ιστορία μυθοπλασίας.

Όπως γράφει το in.gr, αναφερόμενο στο δημοσίευμα του Ελεύθερου Βήματος, στις 30 Οκτωβρίου όλα ήταν έτοιμα για την υπογραφή του Ελληνοτουρκικού Συμφώνου Φιλίας.

Ἡ ὑπογραφή τῶν ἑλληνοτουρκικῶν συμφωνιῶν. Ἀριστερά, ὁ Ρουσοῦ καὶ ὁ Ἰσμέτ καὶ δεξιὰ ὁ κ. Μιχαλακόπουλος, ὁ κ. Βενιζέλος καὶ ὁ κ. Πολυχρονιάδης
[Ἐκίτου τοῦ ἀπεικασμένου μας κ. Φωκ. Δημητριάδου]

Ἐγραψε το Ελεύθερο Βῆμα:

«Ἡ ὥρα 6.15. Ἀνοικτές οἱ πόρτες τοῦ Χαρτζιέ βεκιαλετί - τοῦ υπουργείου τῶν Εξωτερικῶν. Κλητήρες με ἀπαστράπτουσαν στολήν παρατεταγμένοι εἰς στάσιν προσοχῆς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ υπουργείου καὶ εἰς ὅλον τὸν διάδρομον τοῦ πρώτου ορόφου με τὰ πολύτιμα περσικά καὶ ἀνατολικά χαλιά.

»Ἐνας ἀνώτερος υπάλληλος τοῦ τμήματος τῆς εθιμοτυπίας, τύπος, ὀλίγον ποιητοῦ, με τὰ μεγάλα μαλλιά καὶ τὰ παχειὰ μουστάκια (...) δίδει οδηγίες, ἐπιστατεῖ, ἀνεβοκατεβαίνει τῆς σκάλες τοῦ Χαρτζιέ, κάμνει ωρισμένες παρατηρήσεις, εξαφανίζεται καὶ ἐμφανίζεται πάλιν ἐντός ὀλίγων λεπτῶν.

»Εἰς τὰς 7 ἀκριβῶς δύο ἀπὸ τοὺς διευθυντὰς τοῦ υπουργείου δίδουν μίαν σφραγίδα εἰς τὸν Βενιζέλον καὶ μίαν εἰς τὸν Ἰσμέτ πασάν. Ὅλα εἶναι ἑτοιμα πλέον πρὸς ὑπογραφήν. Ὁ κ. Βενιζέλος λαμβάνει θέσιν, ἔχων δεξιὰ τοῦ τὸν κ. Μιχαλακόπουλον καὶ ἀριστερά τοῦ τὸν κ. Πολυχρονιάδην. Ἀντίκρυ τοῦ ο Ἰσμέτ πασάς, ἔχων δεξιὰ τοῦ τὸν Τεφὴκ Ρουσδή.

»Ὁ Βενιζέλος πρῶτος γράφει εἰς τὴν πρώτην λευκὴν σελίδα τοῦ τόμου: 'σύμφωνον διαιτησίας καὶ οὐδετερότητος'. Εὐρίσκει ὅμως τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ συμφώνου ἡκιστα ἐκφραστικόν καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν πραγματικότητα. Καὶ προτείνει: καὶ φιλίας. Σύμφωνος ὁ Ἰσμέτ πασάς. Ἀπολύτως σύμφωνοι ὅλοι. Ἕλληνες καὶ Τούρκοι».

ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΟΥ ΙΣΜΕΤ
„ΤΙΠΟΤΕ ΔΕΝ ΧΩΡΙΖΕΙ ΠΛΕΟΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ
ΤΟ ΑΙΓΑΙΟΝ, Η ΜΑΚΡΑ ΣΥΜΒΙΩΣΙΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΩΝΟΥΝ ΑΡΡΗΚΤΩΣ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΕΛΛΗΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΥΣ
ΗΝΩΜΕΝΑΙ Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΣΟΒΑΡΟΝ ΣΤΗΡΙΓΜΑ
ΤΗΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ”

«Πιστεύομεν εἰς τὴν βαλκανικὴν ἑνωσιν, ἐλπίζομεν εἰς αὐτὴν, ἀλλ’
ἐφ’ ὅσον δὲν πραγματοποιεῖται καὶ ἕως ὅτου πραγματοποιηθῇ, ἐνέχει
ὀψίστην σημασίαν νὰ γνωθῇ ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ ἐφεξῆς περιπτώσει ἡ
Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία θὰ εὐρεθοῦν εἰς στρατόπεδα ἀντίθετα».